

Sê Un ảm áp

Nhìn qua cửa sổ máy bay thấy trời đã rạng đông. Biển đã lấp lánh phía dưới với vô số những hòn đảo nhỏ, thậm chí có hòn chỉ như mâm xôi. Trên nhiều đảo có nhà xây, đèn cao áp vẫn còn sáng, đường xe hơi uốn lượn rất mềm mại. Loáng thoáng đã có xe chạy. Tĩnh không thấy nhà đất hoặc nhà gỗ. Nhân viên máy bay thông báo máy bay bắt đầu hạ cánh, ngoài trời là 4 độ C. Tôi đã chuẩn bị khá đầy đủ áo chống lạnh, nhưng vẫn không khỏi lo lo. Tôi vốn yếu chịu rét. ở Hà Nội, có người đã “đe”: Bên Hàn lạnh không có thua gì Nga...

Nhưng khi lấy vali xong, ra khỏi cửa ga tàu bay thấy cái lạnh không đến nỗi nào. Chịu được. Bỗng nhớ lại hồi tới Leningrat cách đây chừng 10 năm, tháng 8, cũng lạnh như thế này thôi. Chịu được. Là dân xứ nóng gặp cái lạnh viễn xứ này lại thấy khá gợi cảm. Một chút gì bờ ngỡ. Một chút gì như xôn xao... Kéo chiếc vali đi ra cùng hành khách, thấy khá nhiều tám biển đón người với những tiếng gọi hai bên. Bỗng một tiếng con gái bật lên: “Chú Phương!” Cùng lúc một tiếng đàn ông lơ lớ đầy mừng rỡ: “Mitxơ Hò!”. Nhìn ra thấy một cô gái Việt Nam cùng một người Hàn Quốc khoảng 45 tuổi có mái tóc dài xoã hai bên rất nghệ sĩ. Họ đang cùng nhau xé đám đông chạy như bay tới. Và chưa kịp chào, anh Hàn Quốc ấy đã ôm chầm lấy tôi và bập bẹ hỏi bằng mấy câu tiếng Việt:

- Anh có lạnh không? Anh chịu được lạnh ở đây chứ? Chúng tôi đang lo. Hơi ảm của anh bạn tràn sang tôi, cùng thái độ ân cần, nồng nhiệt ấy làm cho tôi ấm hẳn. Anh là giáo sư - nhà văn Kim Nam In phụ trách đối ngoại của Hội Nhà văn Vì văn học dân tộc Hàn quốc. Cô gái phiên dịch là Hà Minh Thành nghiên cứu sinh trên đại học về văn học Hàn Quốc đã sang đây 2 năm. Cô mỉm cười tiếp lời Kim, khi tôi chưa kịp nói sao:

- Anh Kim này giục cháu đi từ sớm lắm. Anh nói chưa được gặp chú nhưng đã được anh Bang giáo sư-nhà văn Chủ tịch hội các nhà văn trẻ Hàn Quốc tìm hiểu Việt Nam cùng anh Cang giám đốc một nhà xuất bản lớn vừa sang ta về giới thiệu, nên khi cháu vừa chỉ chú, anh ấy đã tuyên bố rất hùng hồn: Thế là bây giờ chắc chắn anh ấy sẽ có buổi được ngồi uống rượu với chú ở Sê Un... Anh Kim cũng như anh Bang và không ít nhà văn Hàn Quốc đang cùng học tiếng Việt, đã được một năm nay. Các anh mới tạm nói được chút ít. Các anh ấy nói học để tìm hiểu Việt Nam dễ dàng hơn và cũng dễ yêu Việt Nam hơn...

Đến lượt Kim tươi cười giới thiệu Thành:

- Còn đây chính là cô giáo của chúng tôi. Khi đầu chúng tôi còn gọi cô là Thầy giáo đàn bà!

Khi lên xe, sau khi nói đủ mọi truyện rất vui, anh Kim bỗng ngập

ngừng:

- Chúng tôi rất hối tiếc, trước đây Hàn Quốc có dính líu với Mỹ ở Việt Nam...

Tôi biết anh muốn tôi hiểu rõ thái độ của các anh hôm nay về những chuyện cũ, tôi đặt tay lên vai anh:

- Chắc anh đã biết Việt Nam chúng tôi nay có câu: Hãy để lại quá khứ, cùng nhau hướng tới tương lai...

- Có! Có! Tôi biết. - Và anh ôm lấy tôi, nhắm mắt lại, đầy thân thiết. Từ đó suốt trên con đường từ sân bay quốc tế In Chơn về thủ đô Sê Un, Kim lại nói truyện liên tục, rất vui. Cô Thành lại phải mỉm cười:

- Anh ấy vốn không hay nói nhiều như thế đâu. Hôm nay anh ấy vui lắm đấy, chú!

Trên đường về Sê Un, tôi đã bắt đầu phần nào thấy được quang cảnh của một đất nước mới từng bừng hiện đại hoá, công nghiệp hoá.

Hai bên không phải chỉ toàn các khu công nghiệp. Thi thoảng cũng có cánh đồng đã gặt hái xong. Trên nhiều thửa ruộng liền nhau thấy rất nhiều điểm trắng xoá, như những bia mộ trên các nghĩa trang mệnh mông. Nhưng không phải, hỏi ra mới biết đó là rạ đã được bó, bọc lại để rồi sẽ đốt tại chỗ hoặc đưa vào các nhà máy xử lí, chế biến thành những thành phẩm khác. Còn con đường thì quả là cao tốc ra cao tốc. Đường đan lên, đường đan xuống. Xem ra có lẽ không có khác gì bên Hoa Kỳ và Canada, nơi tôi đã tới năm 2000. Mặt đường như mặt gương. Chỗ 4 làn xe, chỗ 8 làn xe chạy... Biển báo, rào kim loại che, chắn bên đường, cùng cầu vượt, hệ thống tín hiệu các loại... xem ra có lúc, có đoạn còn đẹp hơn, mới hơn ở nhiều nước khác, bởi Hàn Quốc là một trong những "Con rồng" trẻ mới tung mình bay lên từ nghèo nàn lạc hậu cách đây gần 40 năm. Người Hàn Quốc vẫn tự hào mình đã công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước thành công trong vòng có 35 năm. Họ cũng đã từng bị Nhật thống trị. Sau Thế chiến thứ hai, họ bị chia cắt. Những năm 1950 - 1953 lại có cuộc chiến tranh Nam, Bắc tàn phá... Xem ra hoàn cảnh họ cũng không khác ta quá nhiều...

Chừng hơn 40 phút sau, chúng tôi đã vào Sê Un, thành phố công nghiệp, hiện đại trẻ với 12 triệu dân, mới mẻ gần như tinh khôi so với các thành phố khác của châu Âu hoặc Nam, Bắc Mỹ. Những thành phố ấy cũng rất đẹp, rất đồ sộ, cũng rất "chọc trời" thậm chí có nơi còn lớn hơn, "chọc trời" hơn, nhiều công trình lịch sử, nhiều quảng trường mệnh mông hơn, nhất là những tòa nhà của quyền lực thì đồ sộ và hoành tráng hơn nhiều: Nhà quốc hội, lễ đường quốc gia, toà nhà Chính phủ v.v... Nhưng các thành phố châu Âu, châu Mỹ mà tôi may

mắn được ghé qua ấy, xem ra đã khá “già”, vì có nơi đã xây cất từ trăm năm thậm chí có nơi vài trăm năm trước... Hình như tôi có sự thiên vị nào đó trong so sánh. Nhưng thôi, kệ, tôi biết là tôi xưa nay vốn quen ưa cái mới, cái trẻ...

Thế rồi ông Phó chủ tịch cùng một số nhà văn của Hội nhà Văn vì văn học dân tộc Hàn Quốc đã đón tôi với tất cả sự thân mật, chân thành ở văn phòng của Hội. Sau đó, gần như ngay lập tức, chỉ sau ít phút, chúng tôi cùng làm việc ngay. Tôi được nghe thông báo về chương trình buổi lễ kỉ niệm trọng thể 30 năm thành lập Hội, ngay hồi 4 giờ chiều hôm đó; rồi cùng bàn về chương trình hoạt động của tôi những ngày tiếp theo. Tác phong công nghiệp có lẽ là như thế. Giờ làm việc không bao giờ bị cắt xén bởi trà rượu lè phè hoặc những chuyện phiếm và những chuyện xã giao không cần thiết... Ông Phó chủ tịch luôn ân cần nhắc lại:

- Lần này, là lễ trọng nhưng chúng tôi chỉ mời có Việt Nam và Mông Cổ. Còn Palestin và Irắc thì đang bận nhiều việc... Ông Giám đốc điều hành Hội Nhà văn Mông Cổ đã tới từ chiều hôm qua. Chúng tôi đang rất mong ông. Vậy nay thế là đã đầy đủ. Chúng tôi mừng lắm!

Lễ kỉ niệm 30 năm thành lập Hội Nhà văn Vì văn học dân tộc Hàn Quốc được tổ chức ở một toà nhà bằng đá đẽo đồ sộ và rất đẹp, uy nghi trên một vùng đất ngay ven nội đô. Các bạn Hàn Quốc giới thiệu với tôi: Toà nhà này được xây trên đúng mảnh đất, nơi cách đây 30 năm đã có những cuộc tập hợp quần chúng mà hầu hết các văn nghệ sĩ ưu tú của Hàn Quốc đều có mặt để đấu tranh với chính quyền Pac Chung Hy, đòi quyền dân chủ, và phản đối việc theo Mỹ dính líu vào Việt Nam... Cũng ở đây nhiều nhà văn và cả nghệ sĩ đã bị bắt, có người bị đánh đập, tù đầy, có người bị bắn chết tại chỗ... Tôi kính cẩn và trân trọng bước vào toà nhà uy nghiêm ở Hàn Quốc này như bước vào một giáo đường lịch sử của nước bạn.

Không có sân khấu, không màn treo, cánh gà rũ, cũng không bày hoa lá (một số lẵng hoa tặng để cả ở sảnh tiếp khách bên ngoài). Tóm lại, hết sức giản dị mà vẫn trang nghiêm... Chỉ có một bức cao chừng 60cm, khá lớn. Tường hậu cũng không có trang trí gì ngoài mấy dòng chữ về ngày kỉ niệm này, và một bức tranh sơn dầu khá lớn trên có vẽ một mặt người béo ị, đỏ gắt, dữ tợn, tay kẹp xì gà, ở dưới bộ mặt ấy là những xác người đầy máu... Quay lại nhìn các hàng ghế danh dự mà ở các nơi khác chỉ dành cho các quan chức cao cấp nhất, thì thấy được chia đôi, một nửa dành để quan khách ngồi, còn một nửa kia chỉ để bày mỗi trên mỗi ghế một tấm ảnh chân dung lớn khổ 90x70, ảnh các nhà văn, nhà thơ, nhà lí luận phê bình văn học... của Hội đã hi sinh trong những ngày đấu tranh quyết liệt xưa. Ông Chủ tịch Hội-một nhà lí luận - dáng vẻ thanh cao - đã gần như nghẹn ngào giới thiệu với tôi tên từng liệt sĩ. Và ông nhấn mạnh: “ Hôm nay các anh ấy được xứng đáng ngồi ở những hàng ghế danh dự hàng đầu này cùng với các vị

khách quý nhất của chúng tôi...”

Tôi lặng ngẫm mãi những tấm hình mà ông Chủ tịch giới thiệu những nhà văn - chiến sĩ còn rất trẻ ấy - và bỗng nhiên thấy họ như đang sống lại... Thế rồi ông Chủ tịch Hội lên đọc diễn văn - một bản diễn văn rất ngắn gọn mà súc tích, không có đủ thứ “Kính thưa”, và đủ thứ liệt kê thành tích... dài dòng. Ông lướt qua những gì Hội đã làm được 30 năm qua, rồi ông nhấn mạnh tới sự kêu gọi các nhà văn Hàn Quốc hãy tiếp tục sáng tác và đấu tranh vì dân chủ, vì hoà bình thương lượng để thống nhất Triều Tiên, và xây dựng tình hữu nghị giữa các dân tộc trên trái đất này... Nghe bài diễn văn ấy tôi có thể thấy rõ ở đây người ta không chỉ quan tâm đến các vấn đề văn học đơn thuần, mà tinh thần đấu tranh vẫn còn như đang cháy bỏng trong tâm hồn, ý chí của các bạn... Tiếp đó là ông Bộ trưởng văn hoá lên đọc thư của Tổng thống Rô Mun Hiên gửi Hội Nhà văn này với những lời ca ngợi nồng nhiệt. Rồi đại biểu hai Hội Nhà văn Việt Nam và Mông Cổ lên đọc lời chúc mừng. Sau đó tới mục tặng quà cho các nhà văn đã có nhiều công lao đóng góp trong đấu tranh và sáng tác, kể cả một số người đã giúp đỡ các nhà văn trong những đợt đấu tranh đã qua, những người này có đủ mọi thành phần: Lái xe, nhà buôn, y tá, bác sĩ, luật sư... Quà tặng hết sức đơn sơ, không hề bày vẽ ra thêm mỗi người một bó hoa. Nhưng không ngờ tiết mục này lại rất cảm động. Những người lên nhận quà đều đã nói vắn tắt vài lời. Nhưng chỉ vài lời chân thực ấy cũng đã đủ tạo nên một không khí hết sức xúc động, đoàn kết thương yêu nhau, nói lên cả tinh thần phấn đấu của từng người nay vẫn không hề suy giảm hoặc nguội lạnh... Có lẽ còn “bốc”, còn xúc động hơn là “sô” biểu diễn tràn đầy khí phách, tràn đầy lòng yêu nước của 5 nghệ sĩ đã lừng danh từ các cuộc đấu tranh trong thập kỉ 70 và 80. Hôm nay họ không mang đồ biểu diễn cũng không hề phấn son, mà ăn mặc y như đời thường, như hồi còn là học sinh, sinh viên. Nhưng họ đã làm chảy bao nước mắt của những người cùng thời khi trước. Ngồi nghe và ngắm những gương mặt tuy đã trên 40 của 3 cô gái 2 chàng trai ấy trên bục cao cùng say mê, nồng nhiệt hát lại những bài ca yêu quê hương và những bài ca đấu tranh khi xưa, tôi bỗng thấy họ y như năm ngọn lửa. Họ hát mà lời cuốn theo cả Hội trường cùng hát theo những bài ca của một thời rất khó khăn nhưng cũng rất cao đẹp... Không khí thiêng liêng và hào hùng rất lạ. Tôi không khỏi liên tưởng tới những lớp sinh viên Huế, Sài Gòn của chúng ta cũng đã dần thân, đã từng “xuống đường”, “hát cho đồng bào tôi nghe” cũng trong những năm 60 và 70 vừa qua trong các cuộc đấu tranh sống còn, quyết liệt chống Mỹ - Diệm, Thiệu... Tuổi trẻ là như thế đấy, sự giác ngộ là như thế đấy, và sự cao quý của con người cũng là thế đấy...

Qua buổi lễ kỉ niệm này tôi thấy rõ: Hội Nhà văn Hàn Quốc Vì văn học dân tộc - một Hội tự nhận phi Chính phủ đã tự khẳng định và xác lập được vị thế thật xứng đáng của mình trong xã hội Hàn Quốc hôm nay. Bộ trưởng Văn hoá Hàn Quốc đã đích thân đem thư của Tổng thống Ru Muôn Hiên tới đọc chào mừng Hội là một minh chứng rõ ràng. Và

sự có đủ mặt đại biểu các chính Đảng với những khuynh hướng khác nhau trong xã hội Hàn Quốc hôm nay cũng đã nói lên Hội này đã được Chính giới cả nước coi trọng ra sao... Buổi lễ cũng đã cho tôi thấm thía thêm: Bất cứ ở đâu trên thế giới này, tình yêu Tổ quốc cũng như khát vọng Tự do và Hoà bình luôn luôn nằm trong những tình cảm thiêng liêng và nồng cháy nhất của con người, không phân biệt chính kiến, màu da và khu vực... Những tình cảm và khát vọng ấy luôn luôn đưa dắt những con người chân chính tới với nhau dù có cách xa muôn dặm... Và tôi cũng hiểu thêm vì sao mà người Hàn Quốc hôm nay tôn trọng và yêu Việt Nam đến thế...

(Báo Văn nghệ)